

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Saistošo noteikumu

par ielu un nekustamo īpašumu nosaukumu, ēku numuru vai
nosaukuma plākšņu izvietošanu un noformēšanu
izdošanas tiesiskais pamatojums

Rīgā
2024. gada 21. martā

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Saistošo noteikumu mērķis

Regulējuma nepieciešamība:

- paredzēt vienotas prasības, kā noformējamas un izvietojamas ielu un laukumu nosaukuma zīmes, ēku un telpu grupu numura zīmes, ceļa norādes u. tml.

Mērķis:

- vienota vizuālā tēla izveidošana un uzturēšana
- nekustamā īpašuma atrašanās vietas noteikšanas nodrošināšana

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Izdošanas tiesiskais pamatojums

Vēsturiski (līdz 31.12.2022.):

➤ Likuma «Par pašvaldībām» 43. panta pirmās daļas 5. punkts

Dome ir tiesīga izdot saistošos noteikumus, paredzot administratīvo atbildību par to pārkāpšanu, ja tas nav paredzēts likumos, par namu un to teritoriju un būvju uzturēšanu

Šobrīd (ar 01.01.2023.):

➤ Pašvaldību likuma 45. panta pirmās daļas 3. punkts

Pašvaldības dome ir tiesīga izdot saistošos noteikumus un paredzēt administratīvo atbildību par to pārkāpšanu, nosakot administratīvos pārkāpumus un par tiem piemērojamos administratīvos sodus, ja likumos nav noteikts citādi, par **teritoriju un būvju uzturēšanu**, ciktāl tas saistīts ar **sabiedrības drošību, sanitārās tīrības uzturēšanu un pilsētvides ainavas saglabāšanu**

➤ Pašvaldību likuma 44. panta otrā daļa

Dome var izdot saistošos noteikumus, lai nodrošinātu pašvaldības **autonomo funkciju** un brīvprātīgo iniciatīvu **izpildi**, ievērojot likumos vai Ministru kabineta noteikumos paredzēto funkciju izpildes kārtību

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Problemātika

Vai jautājumi par adresācijas objektu apzīmēšanu **ietilpst** Pašvaldību likuma 45. panta pirmās daļas 3. punktā lietotajā terminā «**teritoriju un būvju uzturēšana**»?

Vai tiek sasniegts kāds no **legitīmajiem mērķiem**:

- sabiedrības drošība;
- sanitārās tīrības uzturēšana;
- pilsētvides ainavas saglabāšana?

Vai pašvaldībai ir **tiesības paredzēt administratīvo atbildību** par saistošo noteikumu par adresācijas objektu apzīmēšanu neievērošanu?

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būvju uzturēšana

Saskaņā ar Būvniecības likumu būves uzturēšana nozīmē, ka tās īpašnieks nodrošina būves:

- mehānisko stabilitāti un stiprību
- ugunsdrošību
- vides aizsardzību un higiēnu (t. sk. nekaitīgumu)
- lietošanas drošību un vides pieejamību
- akustisku (aizsardzību pret trokšņiem)
- energoefektivitāti
- ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu

Saskaņā ar Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumu dzīvojamā nama uzturēšana ir fiziska saglabāšana visā tā ekspluatācijas laikā

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Teritorijas uzturēšana

Saskaņā ar Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumu **dzīvojamās mājas sanitārā apkope ietilpst dzīvojamās mājas uzturēšanā**

Obligāti veicamās darbības sanitārās apkopes prasību izpildei ir noteiktas MK 28.09.2010. noteikumos Nr. 906 «Dzīvojamās mājas sanitārās apkopes noteikumi»:

- ietvju, celiņu un piebraucamo ceļu tīrīšana
- teritorijā augošā zālāja pļaušana
- nokritušo lapu, nokaltušo augu un zaru savākšana
- apstādījumu kopšana
- ietvju, celiņu un piebraucamo ceļu attīrīšana no sniega un ledus, pretslīdes materiālu kaisīšana
- sniega, ledus (arī lāsteku) notīrīšana no ēkas fasādes un jumta
- bīstamu vietu norobežošana gājēju un transportlīdzekļu drošībai

! MK noteikumu prasības attiecināmas uz daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām. Uz viendzīvokļa dzīvojamām mājām, nedzīvojamām būvēm un neapbūvētām teritorijām nav izvirzāmas stingrākas prasības

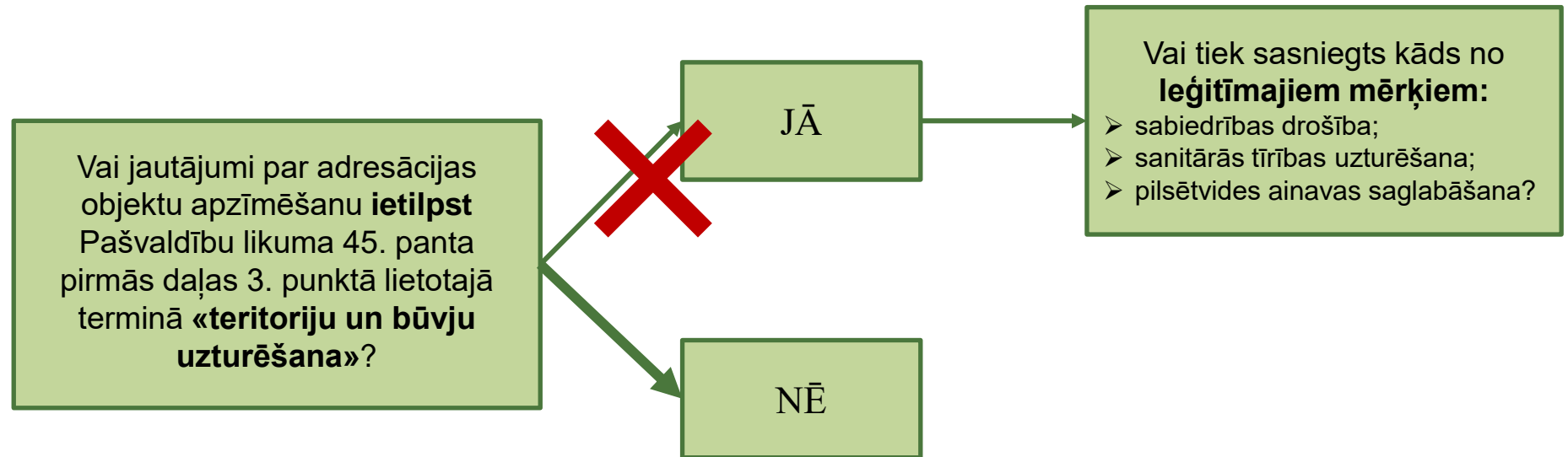

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Sabiedrības drošība un pilsētvides ainavas saglabāšana

Iespēja konstatēt Pašvaldību likuma 45. panta pirmās daļas 3. punktā noteikto teritoriju un būvju uzturēšanas prasību izvirzīšanas **legitīmo mērķi**:

- **sabiedrības drošība** – operatīvo dienestu darbības atvieglošana
- **pilsētvides ainavas saglabāšana** – vienota adresācijas objektu vizuālā tēla izveidošana un uzturēšana

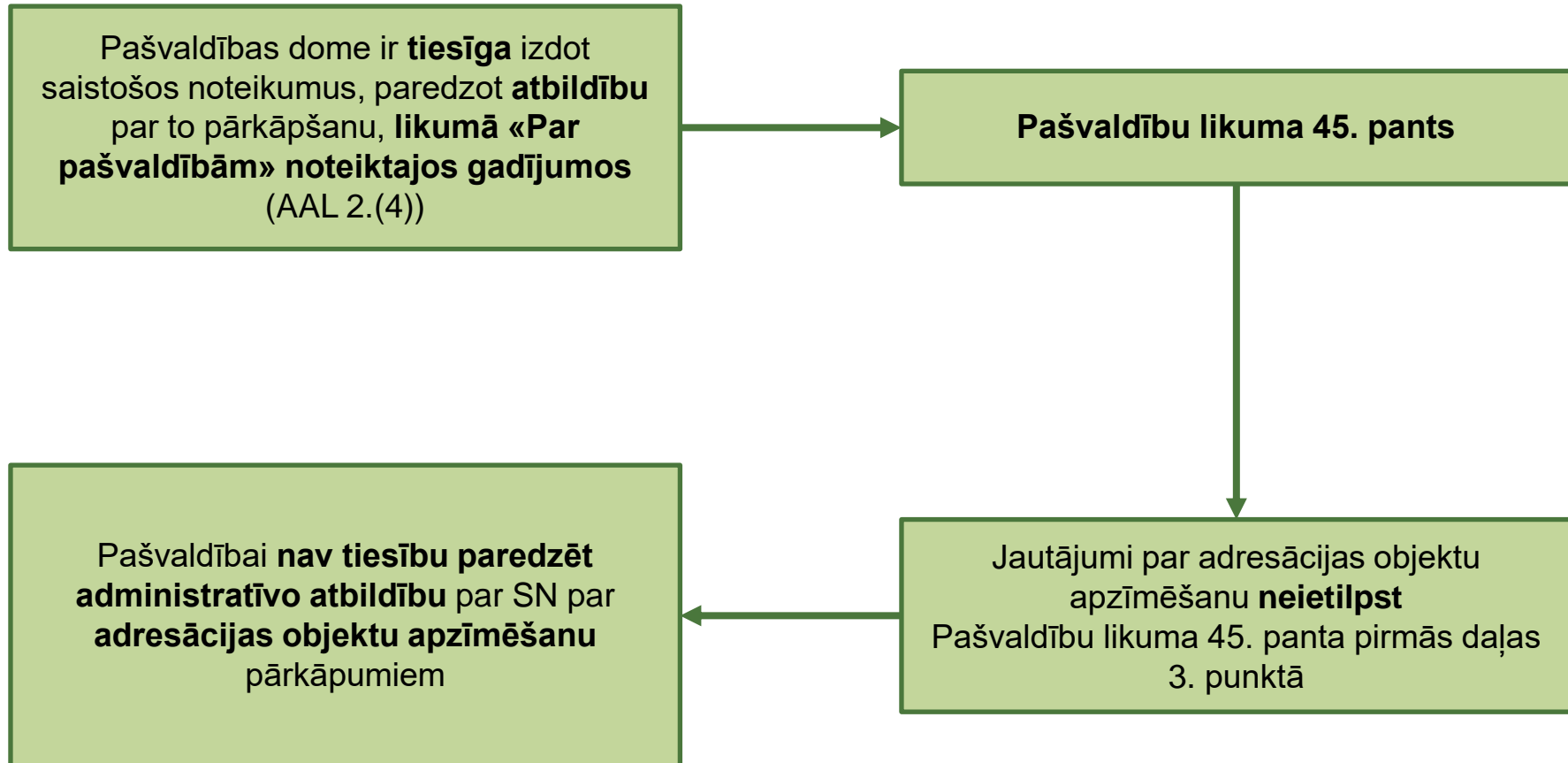

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Administratīvā atbildība

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Administratīvās atbildības nepieciešamības un pieļaujamības kritēriji

Minimālie kritēriji:

- **administratīvā akta (procesa) prioritātes princips** (vai pienākuma īstenošanu var panākt (tostarp novērst sekas, atjaunot pirms pārkāpuma esošo stāvokli) ar administratīvā akta izdošanu)
- sabiedriskās kārtības mērķa sasniegšanas efektivitāte
- problēmsituācijas attiecināmība uz publiski tiesiskajām attiecībām
- aizliegums paredzēt administratīvo atbildību par administratīvā akta labprātīgu neizpildīšanu
- problēmsituācijas aktualitāte (pārkāpumu izdarīšanas biežums)

SN par adresācijas objektu apzīmēšanu pārkāpumi:

- **ir novēršami** (novēršanas gadījumā nav radītas negatīvas sekas)
- **nav saskatāma augsta bīstamības pakāpe**
- **administratīvā soda piemērošana finansiāli kavē SN prasību izpildi**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Risinājums

Izdošanas tiesiskais pamatojums: Pašvaldību likuma 44. panta otrā daļa

Dome var izdot saistošos noteikumus, lai **nodrošinātu pašvaldības autonomo funkciju (Pašvaldību likuma 4. panta pirmā daļa)** un brīvprātīgo iniciatīvu izpildi, ievērojot likumos vai Ministru kabineta noteikumos paredzēto funkciju izpildes kārtību

SN prasību izpildes nodrošināšana: administratīvais process (APL):

- **tiesiskus pienākumus uzliekošs administratīvais akts**
- **piespiedu nauda**
- **aizvietotājizpilde**

Pamatojums: Pašvaldību likuma 44. panta trešā daļa

Saistošajos noteikumos, kas nodrošina pašvaldības autonomo funkciju izpildi, var paredzēt pašvaldības tiesības izdot tiesiskus pienākumus nosakošus administratīvos aktus, ciktāl tie nepieciešami saistošajos noteikumos ietverto normu īstenošanai

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

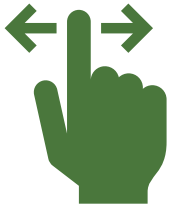
Risinājums

Izdošanas tiesiskais pamatojums:

Pašvaldību likuma 45. panta pirmās daļas 3. punkts

Saistošie noteikumi **nav atzīstami par prettiesiskiem** izdošanas tiesiskā pamatojuma dēļ, ja **tiek ievēroti citi kritēriji**:

- **nav paredzēta administratīvā atbildība** (izdošanas tiesiskais pamatojums pats par sevi nav kritērijs administratīvās atbildības paredzēšanai)
- paskaidrojuma rakstā iekļauta norāde, ka administratīvā atbildība nav nepieciešama vai nav pieļaujama

Arī SN par adresācijas objektu apzīmēšanu, kuru izdošanas tiesiskajā pamatojumā norādīts Pašvaldību likuma 45. panta pirmās daļas 3. punkts, prasību izpildi pašvaldībai ir tiesības nodrošināt administratīvā procesa ietvaros

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Jautājumi

Vai ir kādi normatīvie akti, ar kuriem ir uzliet par pienākumu dzīvojamo māju pārvaldniekiem, valdītājiem nodrošināt dzīvojamo māju ieejas ārdurvis ar numerāciju, norādot, kādi dzīvokļi ir esošajā kāpņu telpā?

Likumos vai Ministru kabineta noteikumos šāds dzīvojamo māju pārvaldniekiem saistošs pienākums nav noteikts.

Obligāti veicamās dzīvojamās mājas pārvaldīšanas darbības ir noteiktas Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6. panta otrajā daļā.

1

Praksē **pašvaldības prasību** nodrošināt daudzdzīvokļu dzīvojamo māju ārdurvis ar numerāciju **iekļauj saistošajos noteikumos par adresācijas objektu apzīmēšanu**. Ministrijas ieskatā, tā ir samērīga prasība, jo nepieciešamības gadījumā (atsaucoties, piemēram, uz iepriekšminēto par operatīvo dienestu iespēju maksimāli īsā laika periodā ierasties precīzā adresē) nodrošina iespēju orientēties daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā ietilpstošo dzīvokļu izvietojumā.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2

Jautājumi

Kas un kuros gadījumos varētu, drīkstētu vai kam būtu pienākums finansēt ēku numuru vai nosaukuma plākšņu izvietojumu?

Ņemot vērā, ka saistošo noteikumu par adresācijas objektu apzīmēšanu izdevējs ir pašvaldība, **jautājums par plākšņu izvietojuma finansēšanu ir pašvaldības kā ārējā normatīvā akta izdevēja kompetencē.**

Ministrija ir secinājusi, ka praksē par ēku numuru un nosaukuma plāksnēm ir atbildīgs īpašnieks vai tiesiskais valdītājs, savukārt ielu nosaukumu plākšņu, virziena rādītāju uz infrastruktūras, kultūras vai tūrisma objektiem izvietojumu veic pašvaldība.

Izvirzot jaunas prasības attiecībā uz adresācijas objektu apzīmēšanu, ir paredzams saprātīgs pārejas periods jauno prasību ieviešanai.

Arī šajā gadījumā finansējuma nodrošināšana ir pašvaldības kompetences jautājums. Pašvaldība var, piemēram, brīvprātīgās iniciatīvas veidā finansēt radušos izdevumus, kas var būt arī nesaistīti ar SN par adresācijas objektu apzīmēšanu regulējumu, piemēram, mainot ielas nosaukumu.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Jautājumi

Ja šo SN izdošanas tiesiskais pamatojums ir Pašvaldību likuma 45. panta pirmās daļas 3. punkts, vai SN par ēku numuru vai ielu nosaukumu plākšņu izvietojumu jāapvieno ar SN, kas izdoti uz tāda paša tiesiskā pamata, bet attiecas uz teritorijas sakopšanu, vai arī var pieņemt atsevišķus saistošos noteikumus ar vienādu izdošanas tiesisko pamatojumu? Vai vispār pašvaldība var izdot vairākus saistošos noteikumus uz viena un tā paša izdošanas tiesiskā pamatojuma (attiecīgas Pašvaldību likuma normas)?

3

Pašvaldība **var izdot** vairākus saistošos noteikumus uz vienas Pašvaldību likuma normas pamata. Tipisks piemērs ir saistošie noteikumi par brīvprātīgajām iniciatīvām, kas tiek izdoti saskaņā ar Pašvaldību likuma 44. panta otro daļu.

Ja prasības par adresācijas objektu apzīmēšanu tiek noteiktas saskaņā ar Pašvaldību likuma 45. panta pirmās daļas 3. punktu, tad uzskatāmības nodrošināšanai tās ir **nosakāmas atsevišķā ārējā normatīvajā aktā** no prasībām par būvju un teritoriju uzturēšanu. Tāpat jāņem vērā, ka minētajos divos gadījumos izpildes nodrošināšanas mehānisms visdrīzāk tiks realizēts caur atšķirīgiem procesiem – administratīvo procesu un administratīvā pārkāpuma procesu.

Tomēr – kā iepriekš minēts – SN par adresācijas objektu apzīmēšanu būtu ieteicams izdot uz **Pašvaldību likuma 44. panta otrās daļas** pamata.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies par uzmanību!

Pašvaldību departaments

Imants Priedītis

vecākais eksperts, Pašvaldību pārraudzības nodaļa

Inese Krista

direktora vietniece